

Rechtmatigheidsverantwoording: de aanpak

Auteur: Roel Korsmit RA

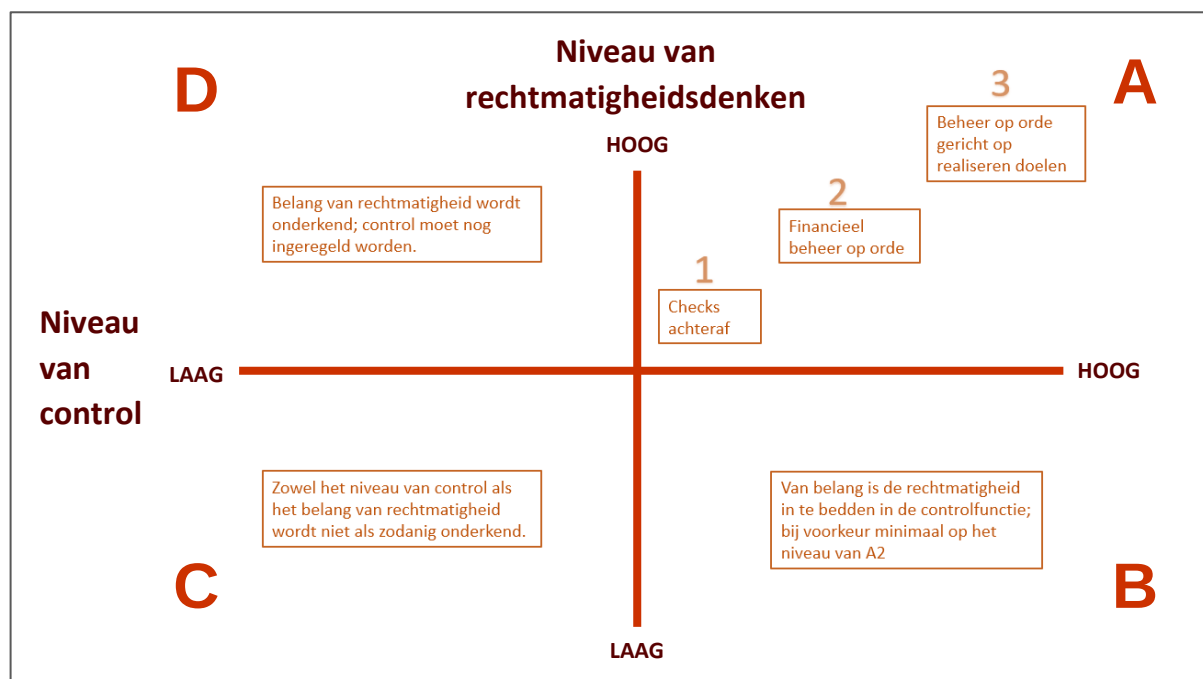
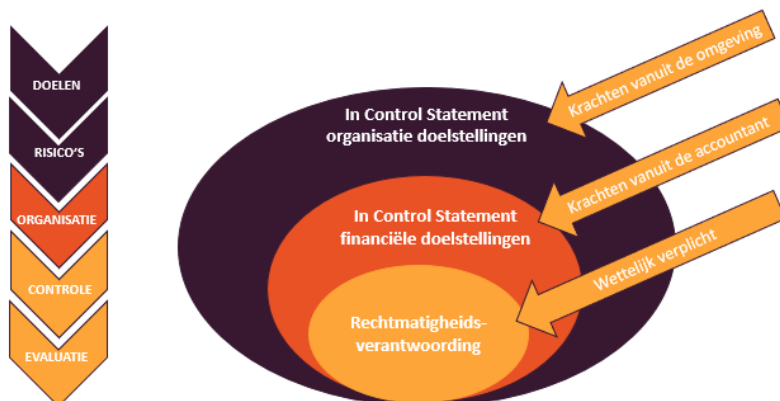
De rechtmatigheidsverantwoording komt er nu echt aan. Vanaf het verantwoordingsjaar 2021 moet het college van burgemeester en wethouders zich ‘verantwoorden’ omtrent het al dan niet rechtmatig handelen. Nu we weten dat er geen twijfel meer is en weten we wat het vanuit de theorie inhoudt, komt de vaag aan bod: “Wat nu? Hoe pakken we dit aan?” Adlasz heeft een zevental whitepapers geschreven waar de relevante vraagstukken omtrent de rechtmatigheidsverantwoording aan de orde komen. Ze zijn zelfstandig leesbaar en tegelijkertijd geeft de gehele set een goed totaalbeeld. In deze whitepaper gaan we nader in op de concrete aanpak.

Waar staan we momenteel?

De vraag is waar uw gemeente momenteel gepositioneerd kan worden ten opzichte van het te bereiken doel. In de whitepaper “De rechtmatigheidsverantwoording verklaard” hebben wij hieraan een drietal streefniveaus gedefinieerd.

De lichtste variant is dat een gemeente voldoende maatregelen treft om minimaal aan de wettelijke vereisten te kunnen voldoen. Dan zijn zowel het rechtmatigheidsdenken als de mate van control op het minimale vereiste niveau.

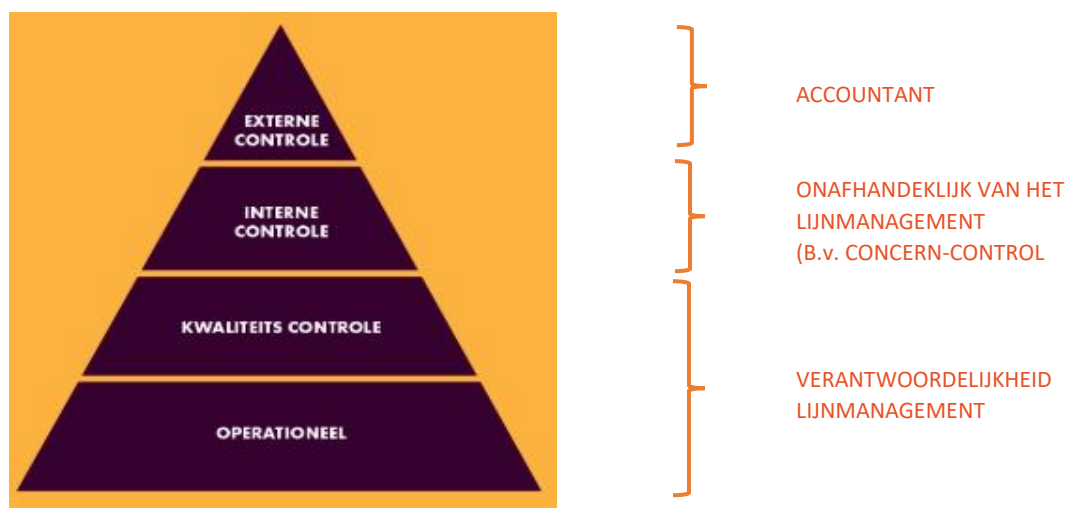
Door de krachten vanuit de accountancy is een verdergaand niveau meer dan wenselijk. Een integraal ICS is meer voor de langere termijn. Als we de mate van control afzetten tegen het niveau van onderkennen van het belang van rechtmatigheid, dan ontstaat het volgende kwadrantenmodel:

Om een onderbouwde rechtmatigheidsverantwoording af te kunnen geven moeten gemeenten zich minimaal in kwadrant A bevinden. Daarbinnen zijn nadere gradaties mogelijk zoals hiervoor geschetst. Kwadrant B geeft aan dat het rechtmatigheidsdenken nog niet is ingebed, maar er wel een voldoende niveau van ‘control’ is. De oplossing lijkt dan simpel: implementeer de rechtmatigheidseisen in het al functionerende systeem. Indien zowel het rechtmatigheidsdenken als het niveau van ‘control’ ontoereikend is, dan bevindt men zich in kwadrant C en is er nog het nodige op te pakken en te ontwikkelen. Kwadrant D geeft aan dat het besef en de noodzaak voor rechtmatigheid wordt onderkend, maar dat het niveau van control (nog) niet toereikend is. In dit soort situaties zien we dat, al dan niet periodiek achteraf, de nodige checks worden uitgevoerd om vast te stellen of en in hoeverre aan de vereisten is voldaan. De oplossing is zorg te dragen voor een adequaat stelsel van control.

Wat is een adequaat stelsel van control?

Naar onze mening is een organisatie in control indien onderstaande piramide adequaat is ingericht:

In de whitepaper ‘De rechtmatigheidsverantwoording: een feest van en voor de verbijzonderde interne controle?’ zijn we hier uitgebreid op ingegaan, kortheidshalve verwijzen wij hiernaar.

Waar staat uw gemeente?

Weet u waar uw gemeente staat om te komen tot een adequaat onderbouwd rechtmatigheidsoordeel? Kennis over de startpositie is nodig om een adequaat stappenplan te kunnen ontwikkelen. Idealiter is 2020 het jaar om een dergelijk stappenplan op te stellen en uit te voeren, zodat u in 2021 feitelijk op het beheersingssysteem kunt steunen. Het is immers de bedoeling gedurende het jaar controles uit te voeren en niet pas na afloop van het jaar. Heeft u behoefte aan een steuntje in de rug om uw positie te bepalen? Neem dan contact op met Adlasz voor een scan op uw huidige situatie.

Tot slot

In deze whitepaper hebben wij de algemene contouren geschetst van de rechtmatigheidsverantwoording. In onderstaande paragrafen gaan wij nader in op de volgende aspecten:

- De rechtmatigheidsverantwoording verklaard
- De verbijzonderde interne controle en de rechtmatigheidsverantwoording
- De rechtmatigheidsverantwoording in relatie tot de externe controle
- Verbijzonderde interne controle: de aanpak
- De rechtmatigheidsverantwoording en de rol van de controller
- De rechtmatigheidsverantwoording en het nut van een audittool